

Samenwerken bij ernstige enkelvoudige dyslexie

Handreiking voor samenwerking tussen de gemeente
en het samenwerkingsverband passend onderwijs

In opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Auteur dr. D. Wienke

Met dank aan vertegenwoordigers van: Nederlands Instituut van Psychologen; Nederlandse Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen; Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie; Landelijke Beroepsvereniging Remedial Teachers; Expertisecentrum Nederlands; Stimuleringsprogramma Aanpak Dyslexie; Gemeente Purmerend; Gemeente Utrecht; Gemeente Den Bosch; Gemeente Hoorn; Gemeente Amsterdam; Molendrift; SWV de Eem; SWV Waterland; SWV WestFriese Knoop; SWV Groningen; SWV Roosendaal-Moerdijk; SWV de Meerij; dhr. C. van Kempen; dr. C. Struiksmā; Prof. dr. A. van der Leij (emeritus).

Inhoud

- 2 **Waarom deze handreiking?**
- 3 **Focus van de handreiking**
- 3 **Taken en rollen: wie doet wat bij dyslexie en EED?**
  - 3 Leerkracht/school
  - 4 Ouders
  - 4 SWV
  - 4 Aanbieders
- 5 **Aandachtspunten voor sturing en bewaking door SWV en gemeenten bij de EED-zorg**
  - 5 Afstemming van beleid
  - 5 Goede informatievoorziening door het SWV en de gemeente
  - 5 Tijdige signalering van lees- en spellingproblemen
  - 6 Beschikken over procesbeschrijving (of routekaart) dyslexie/EED
  - 6 Het regelen van een poortwachtersfunctie
  - 8 Systematische en tijdige feedback
- 8 **Samenvattend: Hoe kunnen gemeente en SWV de EED-zorg samen sturen en bewaken?**

Waarom deze handreiking?

Er zijn in het primair onderwijs leerlingen met dyslexie, waaronder leerlingen met Ernstige Enkelvoudige Dyslexie (EED).¹ Het onderwijs – via de scholen en het samenwerkingsverband passend onderwijs (hierna: het SWV) – is verantwoordelijk voor de signalering en ondersteuning bij lees- en spellingproblemen en dyslexie. De gemeente is verantwoordelijk voor het regelen en financieren van de diagnostiek en behandeling in geval van EED. Samen zijn de gemeente en het SWV ervoor verantwoordelijk dat leerlingen met dyslexie (waaronder EED) de juiste ondersteuning of zorg krijgen.

Met deze handreiking willen we gemeenten en SWV'en inspireren om samen afspraken te maken over de toegang tot de vergoede zorg en met elkaar samen te werken voor, tijdens en na het gehele traject. We geven enkele handvatten voor de samenwerking, gebaseerd op goede voorbeelden uit de praktijk. De handreiking biedt tevens aanknopingspunten voor regio's waar nog weinig of geen afspraken zijn om als onderwijs en gemeente samen de ondersteuning en zorg te sturen en te bewaken.

1. Met 'enkelvoudig' wordt bedoeld dat er sprake is van dyslexie zonder bijkomende stoornissen die belemmerend kunnen zijn voor de behandeling (co-morbiditeit); het gaat om zo'n 3,6% van de leerlingen 7 tot en met 12 jaar

Focus van de handreiking

Bij de aanpak van dyslexie wordt gewerkt met verschillende elkaar opvolgende ondersteuningsniveaus (zie figuur hieronder). Het gaat in deze handreiking met name om handvatten voor verwijzing naar niveau 4.

Niveau		Wie is verantwoordelijk
1	Goed lees- en spellingsonderwijs in klasverband	School
2	Extra ondersteuning in groepssituatie door de leerkracht	School
3	Specifieke interventies uitgevoerd en/of ondersteund door specialist (zoals IB'er of RT'er) binnen de school.	School/SWV
4	(Verwijzing naar) individuele diagnostiek en behandeling voor 7 tot en met 12-jarigen in het geval van EED.	Gemeente en SWV

Figuur 'ondersteuningsniveaus'

In de tutorial Onderwijscontinuüm wordt nadere toelichting gegeven op de ondersteuningsniveaus: www.vimeo.com/expned/tutorialeed-ondersteuningsniveaus.

Samenwerking tussen onderwijs en de gemeente is bij de overgang naar niveau 4 van essentieel belang in verband met de sturing en bewaking van de kwantiteit en kwaliteit van EED-zorg (diagnostiek en behandeling).

Taken en rollen

wie doet wat bij dyslexie en EED?

Voordat we handvatten geven voor samenwerking noemen we eerst kort de taken en rollen van de belangrijkste betrokken partijen en instanties bij dyslexie en EED.

Leerkracht/school

De school is verantwoordelijk voor het bieden van goed lees- en spellingonderwijs. Daarbij horen: tijdige signalering van problemen met lezen en spellen en het bieden van intensieve lees- en spellinginstructie. Door goede en tijdige signalering en begeleiding krijgt de school inzicht in de leerachterstand van het kind op het gebied van lezen en spellen. De school kan gebruik maken van verschillende protocollen om achterstanden effectief aan te pakken. Via de website van Dyslexie Centraal zijn de relevante documenten te vinden:

www.dyslexiecentraal.nl/doen/werken-met-de-protocollen/werken-met-protocollen-het-basisonderwijs

In geval van ernstige en hardnekkige leesproblemen maakt de school een leerlingdossier waarin een onderbouwing staat van die ernst en hardnekkigheid en waarin tevens de argumentatie te vinden is voor vermoedens van (ernstige) dyslexie. In deze argumentatie staan relevante gegevens, zoals de beschrijving van lees- en spellingproblemen, de omschrijving en resultaten van de extra begeleiding, de scores van toetsmomenten, de ontstane leerachterstand (ten opzichte van de normgroep) en vermelding van eventuele andere (leer)stoornissen. Voordat besloten wordt tot verwijzing naar EED-diagnostiek heeft de school eerst gezorgd voor extra en specialistische begeleiding (niveau 3). Scholen leggen in het schoolondersteuningsprofiel vast hoe zij de ondersteuning voor dyslexie vormgeven.

Om de invulling van de ondersteuningsniveaus en de doorverwijzing naar dyslexiezorg (EED) goed te laten verlopen zijn drie documenten ontwikkeld die de school kan gebruiken:

- Leerlingdossier Dyslexie
- Leidraad: Vergoedingsregeling dyslexie van onderwijs naar zorg
- Handreiking: Invulling van ondersteuningsniveau 2 en 3 bij het vermoeden van dyslexie

Te bereiken via: www.dyslexiecentraal.nl/doen/samenwerken-bij-ernstige-enkelvoudige-dyslexie

Ouders

Ouders dragen, in overleg met de leerkracht, bij aan het ondersteunen van hun kind in geval van lees- en spellingproblemen. In geval van verwijzing naar EED zorg kiezen ouders een zorgaanbieder die gecontracteerd is door de gemeente; meestal gebeurt dit in overleg met school.

In het kader van het Stimuleringsprogramma Aanpak Dyslexie is er een leidraad voor ouders ontwikkeld voor primair en voortgezet onderwijs.

www.dyslexiecentraal.nl/materialen/leidraad-voor-ouders-mijn-kind-met-dyslexie

SWV

Alle scholen binnen het SWV bieden dezelfde afgesproken basisondersteuning aan, waaronder die bij dyslexie.² In het verplichte ondersteuningsplan van het SWV staat wat er in de basisondersteuning rond dyslexie is vastgelegd.³ Sommige SWV'en hebben een belangrijke taak bij het invullen geven aan ondersteuningsniveau 2 en 3 en in het bieden van extra ondersteuning, terwijl in andere SWV'en die taak bij de afzonderlijke scholen en schoolbesturen ligt.

De school kan voor de inhoud en de organisatie van de ondersteuning op niveau 3 de volgende instructievideo's raadplegen:

Tutorial Ondersteuningsniveau 3 - inhoud:

www.vimeo.com/384537222

Tutorial Ondersteuningsniveau 3 - organisatie:

www.vimeo.com/384537359

In geval van doublures van leerlingen is het belangrijk te weten hoe dan om te gaan met de doorloop van de ondersteuning.

Zie daarvoor de Tutorial Doublure:

www.vimeo.com/384537123

Gemeenten

De gemeente waarin het kind woont, is op basis van de Jeugdwet verantwoordelijk voor de vergoede dyslexiezorg (EED), bestaande uit diagnostiek en behandeling.

In de Tutorial 'Vergoedingsregeling' worden de taken bij de vergoede dyslexiezorg van alle betrokkenen toegelicht. www.vimeo.com/384536575

Bij voldoende onderbouwing van de aanvraag vindt doorverwijzing plaats naar een zorgaanbieder die door de gemeente is gecontracteerd.

Zie de Tutorial 'Procedure doorverwijzing':

www.vimeo.com/384536891

Er is een landelijke leidraad voor de vergoedingsregeling.

www.dyslexiecentraal.nl/doen/samenwerken-bij-ernstige-enkelvoudige-dyslexie

De gemeente heeft bij de sturing op EED-zorg houvast aan het prevalentiepercentage van 3,6 % van de leerlingen in het primair onderwijs met de diagnose EED.⁴ Gemeenten leggen in het Jeugdplan vast hoe zij preventie en hulp vormgeven op het gebied van dyslexie. Periodiek overlegt de gemeente met het SWV, in het Op Overeenstemming Gerichte Overleg (OOGO).⁵

Aanbieders

De aanbieders die door de gemeente zijn gecontracteerd voor EED-zorg ontvangen de aanmeldingen meestal via de poortwachter (meestal een orgaan of functionaris van het SWV). Alleen door de poortwachter goedgekeurde dossiers gaan door naar de aanbieders. De poortwachter verwijst terug naar school als de ondersteuningsniveaus 2 en 3 onvoldoende zijn geboden en/of dit onvoldoende onderbouwd is in het dossier.

Na diagnostiek bepaalt de aanbieder welke behandeling het meest effectief zal zijn. Er vindt een terugverwijzing naar het onderwijs plaats indien er geen sprake is van EED.

Aanbieders stemmen af – en werken zoveel mogelijk samen – met de school en ouders. Nadat de behandeling is afgelopen, adviseren zij de school. De aanbieders werken conform een landelijk protocol.

www.dyslexiecentraal.nl/sites/default/files/media/document/2019-08/2013_Protocol_dyslexie_%20diagnostiek_en_behandeling_2.0.pdf

2. www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/verantwoordelijkheid-scholen-passend-onderwijs

3. www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/toezicht-op-samenwerkingsverbanden-passend-onderwijs/ondersteuningsplan-vaststellen

4. Blomert, 2005

5. Zowel de Jeugdwet als de wet op het passend onderwijs stellen het OOGO verplicht als periodiek overleg tussen het SWV en gemeentebestuurders binnen een regio. In dit OOGO stemt men onder andere de samenwerking van onderwijs en door gemeenten gefinancierde hulp af. Er zijn twee soorten OOGO. In het OOGO passend onderwijs bespreekt het SWV zijn ondersteuningsplan met de gemeente. In het OOGO jeugd bespreekt de gemeente haar jeugdplannen met het SWV, zoals het plan met betrekking tot dyslexiezorg. In de meeste gemeenten zijn de twee soorten OOGO gecombineerd.

Aandachtspunten voor sturing en bewaking

door SWV en gemeenten bij de EED-zorg

Gemeenten en het SWV zijn er gezamenlijk voor verantwoordelijk dat leerlingen met dyslexie (waaronder EED) de juiste ondersteuning of zorg krijgen. Samenwerking is daarbij van groot belang. Op basis van voorbeelden uit de praktijk worden hieronder aandachtspunten voor deze samenwerking beschreven.

1. Afstemming beleid
2. Goede informatievoorziening
3. Tijdige signalering van lees- en spellingsproblemen
4. Beschikbaarheid van een procesbeschrijving/routekaart
5. Regelen van de poortwachter
  - Taken en doel
  - Positionering
  - Stuurinformatie
  - Competenties
  - Evaluatie
6. Systematische en tijdige feedback

1. Afstemming van beleid

Het is belangrijk dat de gemeente en het SWV de volgende zaken met elkaar hebben besproken en de uitkomsten daarvan hebben vastgelegd:

Strategisch

- Er is overeenstemming over visie en meerjarenbeleid inzake dyslexie en EED.
- Duidelijk is hoe onderwijs en zorg wat betreft dyslexie en EED zijn verbonden, alsmede de daarbij behorende budgetten.⁶
- De gemeente heeft het beleid rond EED vastgelegd in een beleidsplan Jeugd, het SWV heeft het beleid rond ondersteuningsniveau 2 en 3 vastgelegd in het ondersteuningsplan.

Organisatorisch

- Er is duidelijkheid over de betrokken functionarissen, hun taken, verantwoordelijkheden en beschikbare uren.

Operationeel

- Alle betrokkenen weten wat en wanneer te doen bij verwijzing naar ondersteuningsniveau 4.
- Voor alle betrokkenen is duidelijk wanneer er overlegd wordt en met wie.

2. Goede informatievoorziening door het SWV en de gemeente

Essentieel is dat alle betrokkenen actuele en ter zake doende informatie met betrekking tot dyslexie en EED kunnen raadplegen. Dat kan via een toegankelijke website, met gemakkelijk te vinden actuele informatie over de regelingen en procedures bij dyslexie en EED.

Goede voorbeelden:

- www.demeierij-po.nl/over-po-de-meierij/dyslexieteam-de-meierij/
- www.swvdeem.nl/voor-ouders/dyslexie-2/
- www.swwaterland.nl/inhoud/dyslexie

3. Tijdige signalering van lees- en spellingproblemen

Het is belangrijk dat alleen de leerlingen met ernstige dyslexie een verwijzing naar de zorg krijgen. Voegtijdige aandacht voor het signaleren en voorkómen van lees- en spellingproblemen draagt hieraan bij. Als binnen ondersteuningsniveau 2 en 3 al veel wordt opgelost, zullen immers onterechte verwijzingen minder voorkomen.

Voorbeeld

samenwerking bij preventie

In de regio Westelijke Mijnstreek hebben de schoolbesturen en de gemeente structureel beleid ontwikkeld onder de naam 'preventieve dyslexiezorg'. Dit houdt in dat zorgprofessionals (bekostigd door de gemeente) voegtijdig samenwerken met de leerkrachten in de klas. Door deze werkwijze – waarbij gedurende een half jaar zowel preventieve behandeling van leerlingen plaatsvindt als interprofessionele, vakinhoudelijke uitwisseling – komen onterechte doorverwijzingen vrijwel niet meer voor. Na een half jaar samenwerken met goede afstemming met ouders, is voor iedereen duidelijk of de leerling wel of niet in aanmerking komt voor vergoede dyslexiezorg. Deze werkwijze heeft uitgewezen dat de helft van de leerlingen niet naar de zorg hoeft te worden verwezen en dat de school verantwoord met hen verder kan.

6. Het koppelen van onderwijsdata aan gemeentedata kan bijdragen aan de samenwerking tussen gemeente en het SWV.

Deze preventieve dyslexiezorg biedt ook nog andere voordelen:

- Professionals leren van elkaar in de praktijk, waardoor het aanbod voor alle leerlingen verbetert.
- Ouders zijn van meet af aan betrokken bij onderwijs én zorg.
- De werkwijze is structureel en geformaliseerd in een Onderwijszorgarrangement dat door onderwijs (Wet Passend Onderwijs) én zorg (Jeugdwet) wordt uitgevoerd én bekostigd: www.preventieve-dyslexiezorg.eduseries.nl/

Voorbeeld

preventieve materialen

Er zijn materialen ontwikkeld waarmee leesproblemen bij risicoleerlingen in groep 2 t/m 4 tijdig kunnen worden geïdentificeerd en aangepakt. Die staan genoemd bij Dyslexie Centraal: www.dyslexiecentraal.nl/doen/materialen

4. Beschikken over procesbeschrijving (of routekaart) dyslexie/EED

Het blijkt voor het SWV (en daarmee voor de scholen) in de praktijk om twee redenen handig om een schematisch overzicht te hebben waarin stapsgewijs de achtereenvolgende activiteiten staan die worden uitgevoerd (van signalering van leesproblemen tot en met doorverwijzing naar EED-zorg).

Op de eerste plaats kunnen het SWV en de gemeente met behulp van een procesbeschrijving gemakkelijker en gericht communiceren over de wijze waarop het proces/de route moet worden doorlopen, uitgevoerd, beheerst en eventueel verbeterd. Op de tweede plaats wordt duidelijk waar momenten zijn gedurende het proces-/routeverloop waarop het misschien fout kan gaan ('kritische momenten'); over die momenten maakt men dan specifieke afspraken.

Voorbeeld

Een goed voorbeeld van een procesbeschrijving is die van SWV de Eem. Hierbij worden per processtap óók de doelen, de verantwoordelijkheden en doorlooptijden staan aangegeven.

www.swvdeem.nl/wp-content/uploads/2018/03/Routekaart-dyslexiezorg-regio-Amersfoort_0318.pdf

5. Het regelen van een poortwachtersfunctie

Leerlingen moeten – óók bij dyslexie – de ondersteuning en zorg krijgen die zij nodig hebben. Tevens moet men ervoor zorgen dat de beschikking voor EED-zorg terecht wordt gegeven. Bewaking van de kwaliteit van de aanmeldingen voor EED-zorg is dan ook essentieel. Dat betekent dat de overgang ('poort') van niveau 3 (extra ondersteuning in de klas) naar 4 (specialistische behandeling extern) cruciaal is. Daarbij kan een functionaris of orgaan die deze overgang bewaakt ('poortwachter') een belangrijke rol vervullen.

De gemeente heeft als financier van EED-zorg belang bij een poortwachter, omdat daarmee bijdraagt aan nauwkeurige verwijzing voor EED-zorg. Ook de scholen en het SWV hebben belang bij de poortwachter, omdat die in geval van afwijkende verwijzingspercentages voor EED-zorg de kwaliteit van ondersteuning op de niveaus 2 en 3 aan de orde kan stellen. Het is belangrijk dat gemeente en SWV in afstemming zorgen voor voldoende toerusting in tijd, mandaat en noodzakelijke competenties van de poortwachtersfunctie.

Duidelijk doel en taak

Het doel van de poortwachter is enerzijds om het aantal onterechte verwijzingen te voorkomen, anderzijds om de schooldirectie en de leerkrachten te stimuleren om dyslectische leerlingen en EED eerder te signaleren zodat tijdig extra ondersteuning of zorg kan worden ingezet. Tot de taken van de poortwachter horen dan ook het beoordelen van het leerlingdossier op volledigheid en correcte onderbouwing van ernst, hardnekkigheid en vermoeden van dyslexie. Dossiers die op orde zijn worden doorgestuurd naar de aanbieder; dossiers die niet op orde zijn, worden – beargumenteerd – teruggestuurd naar school. Ook zorgt de poortwachter voor terugkoppeling naar scholen en SWV. Indien nodig kan de poortwachter aanbevelingen voor verbeteringen doen.

Wanneer SWV en gemeente de poortwachtersfunctie (nog) niet hebben geregeld, is de kans groter dat er onterecht naar EED-zorg wordt verwezen, maar ook dat de tijdige signalering van dyslexie en mogelijk EED ontbreekt.

Heldere positionering

De poortwachter kan op verschillende manieren worden gepositioneerd. Hierna volgen enkele voorbeelden.

A. Bij het SWV via een ambulant begeleider

Voorbeeld ambulant begeleider als poortwachter bij SWV Waterland

Bij SWV Waterland is een van de ambulante begeleiders aangewezen om de aanvraag voor EED-zorg te beoordelen. Ook wordt deze ambulant begeleider geconsulteerd door leerkrachten of interne begeleiders voordat een aanvraag wordt gedaan. Bij opvallende over- of onderschrijdingen van de maatstaf 3,6% bevraagt de ambulant begeleider als 'critical friend' scholen op de kwaliteit van de ondersteuning bij lees- en spellingonderwijs. Met deze aanpak worden onterechte aanvragen tijdig opgespoord; de school moet dan óf de ondersteuning op niveau 2 en 3 verbeteren, óf het leerlingdossier beter op orde krijgen. www.swvwaterland.nl/inhoud/dyslexie

---

B. Bij het SWV via een 'dyslexieteam', gefinancierd door de gemeente

Voorbeeld dyslexieteam bij SWV De Meierij ('s-Hertogenbosch en omstreken)

Het regelen van de poortwachtersfunctie via de orthopedagoog en de schoolondersteuner vanuit het dyslexieteam heeft veel voordelen. De orthopedagoog (dyslexiespecialist) 'screent' het leerlingdossier en geeft indien nodig adviezen aan school en ouders. Is er naast dyslexie sprake van mogelijk bijkomende problematiek dan kan snel de jeugdarts geraadpleegd worden. De schoolondersteuner in het team kan door leerkrachten geconsulteerd worden bij het begeleiden van leerlingen met lees- en spellingproblemen als EED (nog) niet aan de orde is. Ook kan deze schoolondersteuner opmerken dat het lees- of spellingonderwijs op bepaalde punten beter kan en hierover adviseren. Het dyslexieteam van SWV De Meierij, waaraan ook de gemeente deelneemt, wordt ook benut voor het bespreken van thema's zoals: 'Wat extra of anders te doen bij hoogbegaafde leerlingen met dyslexie?' 'Wat te doen bij leerlingen van buitenlandse afkomst met dyslexie?' In 's-Hertogenbosch financiert de gemeente de poortwachtersfunctie en het SWV financiert de eventueel noodzakelijk gebleken begeleiding van de scholen. www.demeierij-po.nl/over-po-de-meierij/dyslexieteam-de-meierij/

Ook zijn er regio's die ervoor kiezen om zonder poortwachter te werken.

Voorbeeld gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Kaag en Braassem

Bij deze samenwerkende gemeenten is afgesproken dat de zorgaanbieder het vanuit de school aangedragen dossier toetst op volledigheid.

Wanneer de school adequate hulp heeft geboden, zoals staat omschreven in het Protocol Leesproblemen & Dyslexie, en de criteria van achterstand en hardnekkigheid heeft aangetoond, kan in deze regio de leerling rechtstreeks worden voorgedragen voor EED-zorg bij een gecontracteerde aanbieder. Deze aanbieder toetst de voordracht van de school en bepaalt of de leerling daadwerkelijk in aanmerking komt voor EED-zorg. Wanneer dat het geval is, zal worden overgegaan tot diagnostiek en in het geval van EED ook tot behandeling. Voordeel van deze werkwijze is de korte en mogelijke snelle verbinding tussen vraag en aanbod. Nadeel is het ontbreken van een onafhankelijke toets.

www.swvrijnstreek.nl/Ernstige,-Enkelvoudige-Dyslexie--EED-zorg

---

Beschikbaarheid van stuurgegevens

Belangrijk is dat de toegang tot EED-zorg gestuurd en bewaakt kan worden. Naast de gemeente en het SWV dient ook de poortwachter te beschikken over de juiste gegevens voor verwijzing (zie de eerdergenoemde drie documenten op pagina 4). Tevens kan met deze gegevens zo nodig het beleid van de school wat betreft de ondersteuningsniveaus 2 en 3 worden verbeterd. Ook kunnen de gegevens bijdragen aan verbetering van beleid van aanbieders (diagnostiek, behandeling, informatie naar school en ouders) en gemeenten (snelheid van afgifte beschikking, communicatie).

Naast de juiste gegevens voor verwijzing zijn belangrijke stuurgegevens:

- het aantal aanvragen voor EED-zorg per school en per schoolbestuur (waarbij nadere analyse moet uitwijzen hoeveel terecht/onterecht);
- de over- en onderschrijdingen van het prevalentiecijfer 3,6%.

Op basis van deze gegevens kan de poortwachter bijvoorbeeld signaleren dat een school vrijwel nooit een kind doorverwijst voor EED-zorg. Samen met de school kan dan gekeken worden naar mogelijke oorzaken hiervan. Maar ook wanneer een school al langere tijd meer leerlingen verwijst voor EED-diagnostiek dan op basis van landelijke prevalentiecijfers aangenomen mag worden, kan de poortwachter dit onder de aandacht brengen. Afhankelijk van afspraken rond de poortwachtersrol, kan de poortwachter de school ondersteunen bij het invullen van ondersteuningsniveau 2 en 3.

De voornoemde stuurinformatie kan niet of minder adequaat geleverd worden wanneer de poortwachter ontbreekt. Vooral het totaaloverzicht over de scholen van het SWV biedt immers inzicht en houvast voor verbetering.

Competenties poortwachtersfunctie

De poortwachter moet:

- onafhankelijk kunnen opereren van de scholen en de zorgaanbieders;
- in staat zijn tot het (laten) maken van een vakinhoudelijke afweging over welke ondersteuning of zorg nodig is wat betreft alle aspecten van dyslexie en EED;
- de aanvragen/leerlingdossiers kunnen beoordelen conform de landelijk vastgestelde richtlijnen en protocollen;
- veranderkundige, pedagogische en onderwijskundige vaardigheden beheersen, zoals bemiddelend (en soms ondersteunend) willen én kunnen zijn naar de interne begeleider om de niveaus 2 en 3 op orde te hebben, maar ook normatief durven zijn naar de school ('critical friend').

6. Systematische en tijdige feedback

Gemeente en het SWV sturen en bewaken het beleid aan de hand van systematische en tijdige feedback, langs de volgende lijnen:

- De gemeente koppelt via het OOGO de resultaten van EED-zorg en veel of juist weinig meldingen voor dyslexiezorg terug naar het SWV.
- De directeur van het SWV gaat in gesprek met schoolbesturen over onder- en overschrijdingen.⁷
- Schoolbesturen gaan over opvallende bevindingen in gesprek met de betreffende schooldirectie.
- De poortwachter van het SWV ondersteunt de school/de scholen bij het nemen van de juiste preventieve en corrigerende maatregelen.
- De directeur van het SWV brengt via het OOGO de gemeente(n) op de hoogte van eventuele acties en vice versa.
- Het SWV en de gemeente evalueren via het OOGO de poortwachtersfunctie, in ieder geval aan de hand van de tijds- en kosteninvestering en aan de hand van ervaringen van scholen, zorgaanbieders en ouders over aanvragen en afhandeling.

Samenvattend:

Hoe kunnen gemeente en SWV de EED-zorg samen sturen en bewaken?

1. De samenwerking tussen gemeente en SWV wat betreft de vergoede dyslexiezorg is op de drie aansturingsniveaus geregeld (strategisch, organisatorisch en operationeel).
2. Het SWV zorgt voor goed toegankelijke en actuele informatie over dyslexie en de vergoede dyslexiezorg.
3. De school zorgt voor tijdige signalering van lees- en spellingproblemen en zoveel als mogelijk adequate oplossing van die problemen.
4. Het SWV hanteert een procesbeschrijving (of routekaart) waarin de stappen worden weergegeven van signalering van lees- en spellingproblemen tot en met nazorg na EED-zorg
5. De gemeente(n) en het SWV hebben de controle op en bewaking van de toegang tot de vergoede dyslexiezorg geregeld in de vorm van een poortwachter. Het doel, de taken, de positionering en de competenties die horen bij de poortwachter zijn vastgelegd.
6. Gemeente en SWV sturen en bewaken de ondersteuning bij dyslexie en EED-zorg door systematische en tijdige feedback tussen gemeente en SWV, schoolbesturen en de schooldirecties, in een onderlinge verdeling en over afgesproken onderwerpen.

7. De lijnen tussen SWV/schoolbesturen en scholen zijn afhankelijk van de grondslag voor samenwerking die het SWV heeft gekozen (school-/expertise-/leerlingmodel). Zie ook het referentiekader voor passend onderwijs: www.poraad.nl/files/themas/passend_onderwijs/tools/referentiekader_pao_versie_def_januari_2013.pdf